

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 25.5.2005
KOM(2005) 217 lõplik

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

siseriiklike ja ühenduse statistikaasutuste sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse kohta

KOMISJONI SOOVITUS

siseriiklike ja ühenduse statistikaasutuste sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse kohta

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

siseriiklike ja ühenduse statistikaasutuste sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse kohta

1. SISSEJUHATUS

22. detsembril 2004 võttis komisjon vastu nõukogule ja Euroopa Parlamendile suunatud teatise pealkirjaga „Teel fiskaalstatistika Euroopa tasandi haldusstrateegia poole“. Kõnealus teatises esitatakse asjakohane strateegia fiskaalstatistika Euroopa Liidu tasandi halduse tugevdamiseks kolme järgmise tegevussuuna kaudu: õigusraamistiku loomine, asjaomaste komisjoni talituste toimevõime parandamine ning siseriiklike ja ühenduse statistikaasutuste sõltumatust käsitlevate Euroopa standardite väljatöötamine. 17. veebruaril 2005 kiitis nõukogu (majandus- ja rahandusministrite nõukogu istungil) heaks selle üldise strateegia ja eelkõige töö, mida sel ajal juba tehti statistikaasutustele mõeldud Euroopa standardite kogu koostamiseks.

Kõnealus strateegia rakendamise eesmärgil esitas komisjon ettepaneku võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 3605/93 selles osas, mis puudutab statistiliste andmete kvaliteeti seoses ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega¹. Komisjon võttis nimetatud ettepaneku vastu 2. märtsil 2005. aastal ja praegu on see seadusandja menetluses. Ettepanek tugevdab ja selgitab Eurostati kui statistikaasutuse rolli ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega seotud statistika kontekstis. Kõnealus määruse rakendamise praktilised üksikasjad, eelkõige ettenähtud põhjalike kontrollimiste korraldamise kohta, määratakse kindlaks siis, kui kõnealus määrus on heaks kiidetud.

Komisjon on juba võtnud mitmeid meetmeid oma talituste toimevõime suurendamiseks ja ka olemasolevate kogemuste paremaks ärakasutamiseks vastavalt määruse ettepanekus sätestatule. Näiteks on Eurostatis loodud uus üksus, mis tegeleb spetsiaalselt majandus- ja fiskaalarvepidamise valideerimisega. Lisaks sellele on Eurostat korraldanud töötajate sisemise ümberpaigutuse, et toetada majandus- ja fiskaalarvepidamisega seotud toiminguid.

Kõnealus teatis siseriiklike ja ühenduse statistikaasutuste sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse kohta, millele on lisatud komisjoni soovitus, vastab komisjoni esitatud strateegia kolmandale tegevussuunale. See on vastus nõukogu 2. juunil 2004. aastal komisjonile saadetud taotlusele esitada 2005. aasta juuniks ettepanek töötada välja Euroopa miinimumstandardid, ning nõukogu 17. veebruari 2005. aastal esitatud taotlusele suurendada Eurostati sõltumatust talle pandud ülesannete täitmisel. Tegelikult on mõlemad aspektid seotud sama küsimusega, mis käsitleb statistika koostamist ühenduse poliitika eesmärkidel.

Euroopa statistikasüsteem toimib üldiselt tõhusalt ja rahuldavalt ning vastab enamjaolt sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutusega seotud nõuetele. Euroopa statistikasüsteemi raames on koostatud ja levitatud väga palju erinevaid statistilisi andmeid, mis hõlmavad lisaks fiskaalvaldkonnale ka palju muud ning vastavad kvaliteedi ja usaldusväarsuse suhtes kehtestatud rangetele nõuetele.

¹ KOM(2005) 71.

Käesolevas teatises esitletakse Euroopa statistika tegevusjuhust iseregulatsiooni vahendina, mis sisaldab siseriiklike ja ühenduse statistikaasutuste sõltumatust käsitlevaid standardeid, tagab Euroopa statistikasüsteemi sujuva toimimise ning kõrgekvaliteedilise ja usaldusväärse statistika koostamise. Teatises esitatakse ka ettepanekud, mis on seotud tegevusjuhise rakendamise kontrollimisega ning vaagitakse tõhusa välise nõuandeametuse otstarbekust Euroopa statistikasüsteemi seisukohast. Teatises käsitletakse ka statistikaalaste prioriteetide kindlaksmääramise vajadust, eelkõige eesmärgiga vähendada statistiliste andmete esitajate bürokraatlikku koormust, ja kirjeldatakse mitut nende prioriteetide tasakaalustamise põhimõtet. Lisatud on soovitus, mille eesmärk on tutvustada kasutusjuhust nii liikmesriikides kui ka komisjonis sees, nii et see saaks komisjoni poliitilise kinnituse.

2. SISERIIKLIKE JA ÜHENDUSE STATISTIKAASUTUSTE SÕLTUMATUS, TERVIKLIKKUS JA VASTUTUS

2.1. Tegevusjuhise taust ja eesmärk

Tegevusjuhust on iseregulatsiooni vahend, kuna selle on koostanud ja kinnitanud olulisemad Euroopa statistika tootjad, s.t riiklikud statistikainstituudid. Asjakohaste põhimõtete esialgset kava arutati liikmesriikidega 17. novembril 2004. aastal kokkutulnud statistikaprogrammi komitees (SPC). Seejärel tegi statistikaprogrammi komitee töörühmale ülesandeks tegevusjuhise ettepaneku viimistlemise ja kinnitas selle ühehäälselt 24. veebruaril 2005, väljendades niiviisi oma seotust tegevusjuhisega kui iseregulatsiooni vahendiga.

Tegevusjuhust koosneb 15 põhimõttest, mida tuleb rakendada ühenduse statistika koostamisel. Tegevusjuhustel on kaks eesmärki: ühelt poolt suurendada statistikaasutuste usaldusväärust, soovitudes teatavate institutsiooniliste ja organisatsiooniliste kordade kasutuselevõttu, ning teiselt poolt parandada kõnealuste asutuste koostatava ja levitatava statistika kvaliteeti, edendades parimate rahvusvaheliste statistikaalaste põhimõtete, meetodite ja tavade ühtset rakendamist kõikide Euroopa ametliku statistika tootjate tegevuses.

Tegevusjuhust on sisuliselt vastus nõukogu 2. juuni 2004. aasta taotlusele ja teatavas osas ületab see nõutud miinimumstandardeid. Seetõttu tuleks ärgitada liikmesriike tegevusjuhust tähtsust tunnustama ja võtma vajalikke meetmeid tagamaks, et asjaomased asutused seda nõuetekohaselt rakendavad, ning tutvustama seda kasutajate ja andmeesitajate seas. Komisjon kavatseb omalt poolt hoolt kanda, et Eurostat järgiks kõnealuseid põhimõtteid. Lisaks soovitatakse selles dokumendis meetmeid, mille eesmärk on jälgida ja kontrollida tegevusjuhust standardite rakendamist.

2.2. Tegevusjuhust kohaldamisala

Tegevusjuhust käsitleb peamiselt ametliku statistika koostamist Euroopa statistikasüsteemis. Euroopa statistikasüsteem kujutab endast partnerlust, mis hõlmab Eurostati, riiklike statistikainstituute ja muid statistikaasutusi, mis igas liikmesriigis vastutavad sellise statistika koostamise ja levitamise eest, mida on vaja Euroopa Liidu ülesannete täitmiseks. Tegevusjuhustiga on hõlmatud need statistilised andmed, mida kirjeldatakse nõukogu määruses ühenduse statistika kohta², s.t andmed, mida koostavad ja levitavad siseriiklikud statistikaasutused ja ühenduse statistikaasutus (Eurostat) vastavalt EÜ asutamislepingu artikli

² Nõukogu määrus (EÜ) nr 322/97, 17. veebruar 1997, ühenduse statistika kohta (EÜT L 52, 22.2.1997, lk 1).

285 lõikele 2. On oluline rõhutada, et tegevusjuhisis käsitleb lisaks majandus- ja fiskaalstatistikale kõiki ühenduse tasandil koostatava statistika valdkondi.

Samas tuleks silmas pidada asjaolu, et ametlikku Euroopa tasandi statistikat koostavad ka mitmed asutused väljaspool Euroopa statistikasüsteemi. Näiteks toodab laiaulatuslikku majandus- ja rahandusalast Euroopa statistikat Euroopa Keskpankade Süsteem (EKPS). Euroopa Keskpank (EKP), mida abistavad riiklikud keskpangad, kogub pädevatelt siseriiklikelt asutustelt või otse majandussubjektidelt statistilist teavet, mida on vaja EKPSi ülesannete täitmiseks. Statistilise teabe kogumist EKP poolt reguleerib konkreetne nõukogu määrus³.

Kuigi tegevusjuhises esitatud standardid peaksid olema inspiratsiooniallikaks kõikidele ametlikku statistikat koostavatele institutsioonidele ja asutustele, olenemata sellest, kas viimased kuuluvad Euroopa statistikasüsteemi või mitte, ei mõjuta need kõnealuseid institutsioone või asutusi reguleerivaid olemasolevaid eeskirju. Kuigi tegevusjuhendi pealkiri osutab laiaulatuslikult „Euroopa statistikale“, mis on praeguses õigusraamistikus määratletud kui ühenduse statistika, annab see samal ajal märku püüdlusest liikuda üleeuroopaliste standardite poole.

2.3. Tegevusjuhises sätestatud põhimõtted

Dokument rajaneb viieteistkümnel põhimõttel. Need põhimõtted kajastavad suuresti kehtivaid rahvusvahelisi standardeid, näiteks ametliku statistika koostamise põhimõtteid, mis võeti vastu ÜRO Statistika komisjoni eriistungil 11.–15. aprillil 1994.

Kõnealused põhimõtted on jagatud kolme rühma, mis käsitlevad vastavalt institutsioonilist keskkonda, statistikaprotsesse ja tulemusi. Lisatud on ka indikaatoritel põhinev ekspersihinnangute süsteem.

2.3.1. Sõltumatuse põhimõte

Statistikavaldkonnas on sõltumatusel eelkõige toimimisega seotud mõõde. See tähendab, et sõltumatus suunab olulisel määral seda, kuidas statistikaasutused statistika koostamisel või levitamisel toimivad või tegutsevad.

Teadusliku sõltumatuse põhimõte on sätestatud asutamislepingus (artikli 285 lõige 2) ja selle all mõeldakse statistika koostamise protsessi objektiivsust. Nõukogu määruse (E322/97 artiklis 10 sätestatakse, et „erapooletus on ühenduse statistika objektiivne ja sõltumatu koostamine ilma poliitiliste või muude huvirühmade surveta, eriti mis puudutab seatud eesmärkide saavutamiseks kasutatava tehnika, määratluste ja meetoodika valikut (...)“.

Tegevusjuhises arendatakse sõltumatuse põhimõtet edasi *ametialase* sõltumatuse mõiste kasutuselevõtu kaudu, mis viitab eelkõige statistika levitamisele ja kättesaadavusele. Tegevusjuhises sõnastatakse ametialase sõltumatuse põhimõte järgmiselt: „Euroopa statistika usaldusvääruse tagab statistikaasutuste ametialane sõltumatus muudest poliitika, reguleerimise ja haldusega tegelevatest talitustest ja organitest ning erasektori ettevõtjatest“. Indikaatorid, mille abil kontrollitakse kõnealuse põhimõtte järgmist, mis kehtib ka Eurostati suhtes, on järgmised: i) sõltumatuse elementide määratlemine õigusaktides, ii)

³ Nõukogu määrus (EÜ) nr 2533/98, 23. november 1998, statistilise teabe kogumise kohta Euroopa Keskpanga poolt (EÜT L 318, 27.11.1998, lk 8).

statistikaasutuste juhtide staatus ja tööalane vastutus, kaasa arvatud statistiliste meetodite, standardite ja menetluste üle otsustamine, iii) avaldatava statistika sisu ja ajastust käsitlevad otsused, iv) statistika tööprogrammide avaldamine.

Olemasolevad õigusnormid vastavad teadusliku sõltumatuse nõudele, s.t kõrgekvaliteedilise statistika koostamise funktsionaalsetele nõuetele. Ametialast sõltumatust käsitlevate täienduste lisamisega tugevdab tegevusjuhise veelgi üldist sõltumatust, arvestades samas liikmesriikide erinevat ja mõnikord lausa lahknevat õigus- ja halduskorraldust, mis kajastab nende poliitilisi ja kultuurilisi traditsioone. Selle sõltumatuse suurendamise kaudu loodetakse tõsta üldsuse usaldust ametliku statistika suhtes.

2.3.2. Terviklikkuse ja vastutuse küsimused

Terviklikkuse ja vastutuse küsimused on põhimõtteliselt horisontaalset laadi. Need ei ole eraldi statistikaalased põhimõtted, mis oleks tegevusjuhises otseselt välja toodud, kuid terviklikkust toetavad sellised põhimõisted nagu õiguspärasus, legitiimsus, põhjendatavus ja erapooletus. Nii siseriiklike kui ühenduse statistikaasutuste terviklikkust ja vastutust tugevdatakse tegevusjuhisega ettenähtud järelevalvemehhanismide kaudu, mis peaksid suurendama läbipaistvust.

Tegevusjuhise sisaldab iga põhimõtte kohta eraldi kontrollindikaatoreid. Kõnealused indikaatorid hõlmavad näiteks statistikaasutuste juhatajate ainuvastutust statistika koostamise ja metodoloogia eest (ametialane vastutus – vt 1. põhimõtte). Välisekspertide kasutamine olulisemate statistiliste tulemuste läbivaatamisel (4. põhimõtte), kasutajate rahulolu käsitlev uuring (11. põhimõtte) ja kasutajate vajadustega arvestamise nõue (13. põhimõtte) on täiendavad terviklikkuse ja vastutuse elemendid. Lisaks sellele toetavad terviklikkust ja vastutust järelevalvekorralduse osana ettenähtud eksperthinnangud.

2.4. Tegevusjuhise rakendamine ja selle kontrollimine

Komisjon on vastu võtnud soovitusi, et suurendada tegevusjuhise iseregulatiivse olemuse mõju. Leidmaks tasakaalu iseregulatsiooni ja vastutust käsitleva nõude vahel, kontrollib komisjon tegevusjuhise järgimist Euroopa statistikasüsteemi raames. Komisjon loob aruandlussüsteemi, mis põhineb liikmesriikide esitataval teabel. Sel eesmärgil koordineerib komisjon asjakohaste vahendite väljatöötamist, võrdlusuuringuid ja indikaatoritel põhinevaid eksperthinnanguid, tagades samal ajal proportsionaalsuse põhimõtte järgimise.

Tegevusjuhise rakendamise kontrollimine toimub etapiviisiliselt kolme aasta jooksul. Esimese rakendusaasta jooksul esitavad nii liikmesriigid kui Eurostat esmase isehindamise aruande. Nimetatud aruanded esitatakse statistikaprogrammi komiteele. Lisaks sellele ärgitatakse liikmesriike välja töötama teatavaid meetodeid ja häid tavasid, mida kasutada järgmistel etappidel. Teise rakendusaasta jooksul koostatakse kindlama struktuuriga vahepealse isehindamise aruanded vastavalt Eurostati ja statistikaprogrammi komitee kehtestatud täpsematele juhistele, mis põhinevad esimese aasta jooksul saadud kogemustel. Tegevusjuhise kolmanda rakendusaasta jooksul peavad liikmesriigid ja Eurostat esitama lõpliku isehindamise aruanded. Need aruanded koostatakse ühtses vormis ja neid täiendatakse eksperthinnangutega, mille ettevalmistamisel on abiks siseriiklike statistika-instituutide esindajatest koosnev töörühm ning vajaduse korral väline nõuandeorgan (vt punkt 2.5). Lõpuks edastatakse aruanded statistikaprogrammi komiteele ja vajaduse korral eespool nimetatud välisele nõuandeorganile ning avaldatakse. Statistikaasutuste aruanded tuleb koostada statistikaasutuse juhataja vastutusel.

Arvestades isehindamise ja eksperthinnangute kombineeritud menetluse tulemust, esitab komisjon aruande selle kohta, kuidas liikmesriigid ja Eurostat on tegevusjuhiste rakendanud. Kolm aastat pärast käesoleva soovitusel vastuvõtmist ja pärast konsulteerimist statistikaprogrammi komiteega ja vajaduse korral nõuandva organiga (vt punkt 2.5), esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande tegevusjuhise rakendamise kohta ja teeb vajaduse korral asjakohaseid ettepanekuid.

2.5. Vajadus välise nõuandeorgani aktiivse tegevuse järele Euroopa statistikasüsteemi sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse suurendamisel

Tegevusjuhises sätestatud põhimõtete ja käesoleva teatise sätete kohaselt oleks Euroopa statistikasüsteemi haldamise parandamise eesmärgil kasulik omada välist nõuandeorganit. Selline organ suurendaks siseriiklike statistikainstituutide, Eurostati ja Euroopa statistikasüsteemi sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse suurendamiseks tehtud jõupingutuste usaldusväärust nende asutuste eesmärkide saavutamisel seoses ühenduse statistikaga ja vastavalt majandus- ja rahandusministrite nõukogu üleskutsele.

Eelkõige võiks selline organ olla komisjonile kasulik viimasele asutamislepinguga pandud ülesannete täitmisel, s.t peamiste statistikaalaaste põhimõtete järgimise kontrollimisel, mis on ette nähtud asutamislepingu artikli 285 lõikega 2 ja veelkord sätestatud tegevusjuhises. Sellele organile võiks teha ülesandeks aktiivselt jälgida tegevusjuhise rakendamist Euroopa statistikasüsteemis tervikuna ning anda nõu statistikaalaste prioriteetide küsimuses, mis vastavad punktis 2.6 esitatud põhimõtetele.

Välise nõuandeorgani liikmed peaksid olema tunnustatud isikud. Liikmete koguarvu tuleks piirata hulgani, mis tagab organi toimimise ja tõhususe. Üks rühm liikmeid tuleks määrata nõukogu kodanikuühiskonda (näiteks teadusringkonnad, ettevõtjate ühendused, liidud jne) esindavate isikute seast, kel on hea kutsealane ettevalmistus või huvi statistikavaldkonna vastu, kusjuures võetakse arvesse vajadust tagada erinevate statistikasektorite piisav käsitlemine. Ülejäänud liikmed esindaksid ELi institutsioone ja organeid (Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon, Euroopa Keskpank, statistikaprogrammi komitee), kes otseselt nimetaksid need isikud ametisse. Eesistuja peaks olema silmapaistev ja kõrgelt tunnustatud isik.

Praegu on olemas komitee, majandus- ja sotsiaalvaldkonna statistilise teabe Euroopa nõuandekomitee (CEIES)⁴, mis vähemalt osaliselt täidab seda ülesannet⁵. See komitee, mis abistab nii nõukogu kui komisjoni, loodi 1991. aastal kasutajate huvide väljendamiseks, et tagada kasutajandumiste ja teabetootjate kantud kulude arvessevõtmine. Arvestades, et see organ on osutunud kasulikuks, võiks selle ülesanded, volitused, koosseisu ja menetlused üle vaadata⁶, nii et see vastaks võimalikult hästi Euroopa statistikasüsteemi eesmärkidele.

⁴ Nõukogu otsus 91/116/EMÜ, 25. veebruar 1991, millega asutatakse majandus- ja sotsiaalvaldkonna statistilise teabe Euroopa nõuandekomitee (EÜT L 59, 6.3.1991, lk 21).

⁵ On olemas ka teine organ – statistikaprogrammi komitee (koosneb liikmesriikide statistikainstituutide peadirektoritest), mis abistab komisjoni mitmeaastaste statistikaprogrammide üldisel koordineerimisel ja komisjon küsib sellelt tihti nõu mitmesugustes küsimustes (Nõukogu otsus 89/382/EMÜ, Euratom, 19. juuni 1989, millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee - EÜT L 181, 28.6.1989, lk 47).

⁶ Vajadus CEIESi ümberkorraldamise järele on niikuinii olemas – see tuleneb mitmetest asjaoludest, muu hulgas Euroopa Liidu laienemisest (praeguste eeskirjade kohaldamine muudaks CEIESi

Ümberkorraldatud CEIES võiks täita välise nõuandeorgani ülesandeid. Sel juhul tuleks laiendada selle praeguseid kohustusi, kaasa arvatud arvamuse esitamine statistika tööprogrammide kohta. Komisjon on valmis kaaluma ettepaneku esitamist CEIESi ümberkorraldamiseks vastavalt eespool kirjeldatule.

2.6. Statistiliste prioriteetide tasakaalustamine

Kõrgekvaliteediliste ja usaldusväärsete statistiliste andmete koostamine eeldab andmete esitamise nõuete ja statistikaasutuste käsutuses olevate ressursside ning vastajate koormuse tasakaalustamist. Tegevusjuhise 9. põhimõte näeb ette, et statistikaasutused seaksid eesmärgiks aja jooksul vähendada vastajate koormust. Nähakse ette mitmed indikaatorid, mis tagavad, et vastajate aruandluskoormus ei oleks ülemäärane. Eelkõige on need parimate hindamiste ja lähendite kasutamine, juurdepääs halduslikele allikatele või statistikaasutuste vaheline andmevahetus.

Ressursside vabastamine võimaldaks siis statistikaasutustel suunata kõik jõupingutused selgelt prioriteetseks tunnistatud statistikatoimingutele. Majandus- ja rahandusministrite nõukogu jõudis 2005. aasta veebruaris järeldusele, et „siseriiklike statistikaasutuste suutlikkus täita kõrgeid statistikaalaseid nõudmisi sõltub olulisel määral sellest, kuidas suudetakse seada prioriteetide järjekorda koormus, mis tuleneb ELi statistikaalastest nõuetest. Selles suhtes peaks prioriteetide määramine tooma kaasa vastajate bürokraatliku koormuse vähenemise. Arvestades eespool esitatut ning kooskõlas majandus- ja rahandusministrite nõukogu 2. juuni 2004. aasta järeldustega, ootavad ministrid võimalust arutada 2005. aasta juunis majandus- ja rahanduskomitee ettepanekuid statistikaalaste prioriteetide tasakaalustamise kohta.“

Prioriteetide määramine võib viia ka õigusaktide lihtsustamiseni. Selles suhtes tuleb silmas pidada, et vastavalt liikmesriikide esitatud soovitudele määrata kindlaks ELi õigusnormid, mida tuleks lihtsustada, esitas komisjon 2004. aasta novembris (konkurentsialane istung) 15 esmajärjekorras lihtsustamist vajavat valdkonda.

Samal ajal ei tohiks statistikaalaste prioriteetide kindlaksmääramine takistada Euroopa Komisjoni esitamast ettepanekuid selliste statistikaalaste meetmete võtmiseks, mida on vaja asutamislepinguga ettenähtud mis tahes ühenduse ülesannete täitmiseks. Sellega seoses kannab komisjon hoolt, et statistikaprogrammide „positiivsete“ ja „negatiivsete“ prioriteetide täpseks määramiseks oleks võimalik kasutada mõningaid üldisi põhimõtteid.

Esimene põhimõtete kategooria on seotud kasutajate vajadustega. Euroopa statistika vajalikkus sõltub peamiselt selle olulisusest Euroopa tasandi otsuste tegemisel. Üksnes siseriiklikud vajadused ei või olla põhjuseks jätkata ühenduse tasandi statistika koostamist.

Teine põhimõtete kategooria on seotud kulude hindamisega. Statistiliste toimingutega seotud kulutuste küsimus on väga keeruline ja sellekohaseid ettepanekuid tuleb hoolikalt uurida. Enamasti langeb rakendamise koormus liikmesriikidele.

Kolmas kategooria käsitleb eriküsimusi. Tasakaalustamisprotsessis tuleks arvesse võtta ajakohasuse ja kvaliteedi vahelist kompromissi: tihedamini esitatavad andmed peaksid hõlmama olulisemaid jaotisi ning üksikasjalikumad teavet võiks esitada harvem. Prioriteetide määramise protsessis võiks lisaks uurida, kas tõhusust on võimalik suurendada, kui

toimimisvõimetus), Euroopa statistikasüsteemi toimimisega seotud uusimatest arengutest, kõikide huvirühmade tõhusamast kaasamisest ja tõhususe parandamise vajadusest.

keskenduda rohkem Euroopa agregaatidele või, nende andmete puhul, mida peetakse vähemtähtsaks ja mis ei puuduta fiskaalkontrolli, sel viisil, et aruandluskohustus diferentseeritakse agregaatide seisukohast kõrge ja madala kaalukusega liikmesriikide vahel.

3. SOOVITUS

3.1. Miks soovitus?

2004. aasta detsembris esitatud teatise fiskaalstatistika Euroopa tasandi haldusstrateegia kohta avaldati, et statistikaasutuste institutsionaalse ülesehituse miinimumstandarditega seotud küsimust käsitledes tuleks uurida mitmeid võimalikke õiguslikke vahendeid. Uurimise tulemusena selgus, et liikmesriikide statistikaasutuste institutsiooniline ülesehitus on väga erinev ja seetõttu näib, et õiguslikult siduva õigusakti soovitamine ei ole praegusel hetkel asjakohane. Arvestades eespool esitatut ja asjaolu, et statistikaasutustel on õnnestunud võtta tegevusjuhise kasutusele iseregulatsiooni vahendina, leiab komisjon, et praegusel ajahetkel on soovitus vastuvõtmine asjakohane ja proportsionaalne vahend.

See ei välista võimalust, et tulevikus nähakse ette muud õiguslikud vahendid. Tegevusjuhise rakendamise seotud tulemuste ja kogemuste põhjal võib komisjon hiljem kaaluda ettepanekut õiguslikult siduva õigusakti – näiteks direktiivi – vastuvõtmiseks.

3.2. Soovituse eesmärk

Soovitusel on kaks eesmärki. Esimene eesmärk on soovitada liikmesriikidel tunnustada tegevusjuhise tähtsust ja võtta vajalikke meetmeid, et asjaomased asutused seda nõuetekohaselt rakendaksid, samuti tutvustada seda kasutajate ja andmeesitajate seas. Teine eesmärk on, et komisjon võtaks asjakohaseid meetmeid eelkõige tegevusjuhise sätete järgimise kontrollimiseks Euroopa statistikasüsteemi raames.

Lisaks sellele kavatseb komisjon võtta samalaadseid meetmeid oma vastutusallas ja suurendada Eurostati sõltumatust selle ülesannete täitmisel, tagades, et ühenduse statistikaasutusena järgiks ka viimane tegevusjuhises esitatud standardeid. Eurostati sõltumatus oma ülesannete täitmisel on juba ametlikult sätestatud. Komisjoni 21. aprilli 1997. aasta otsus Eurostati ülesannete kohta ühenduse statistika koostamisel⁷ oli mõeldud eespool nimetatud nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (niinimetatud „statistikaseadus“) rakendamiseks komisjonisisises korralduses. Nimetatud otsuses määratakse kindlaks Eurostati roll ja ülesanded ühenduse statistikaasutusena ning eelkõige Eurostati tehniline sõltumatus oma ülesannete täitmisel. Selle õigusakti kohaselt täidab Eurostat komisjonis statistika koostamise koordineeri rolli. Eurostati toimimise sõltumatusele osutab ka see õigusaktides sisalduv asjaolu, et Eurostati ametnikud on võrreldes teiste komisjoni ametnikega eelisolukorras selles suhtes, et üksnes neile on tagatud juurdepääs konfidentsiaalsetele statistilistele andmetele⁸. Tegevusjuhise rakendamine Eurostatis ning meetmed, mida komisjon võib võtta selle rakendamise hõlbustamiseks ja kontrollimiseks, aitavad kindlasti kinnistada ja veelgi tõhustada ühenduse statistikaasutuse sõltumatust.

⁷ EÜT L 112, 29.4.1997, lk 56.

⁸ Nõukogu määrus (EMÜ) nr 1588/90, 11. juuni 1990, konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta (EÜT L 151, 15.6.1990, lk 1).

Seepärast on käesoleva soovitus eesmärk tutvustada tegevusjuhises esitatud standardeid ja soovitada asjakohaseid meetmeid, et tagada nimetatud standardite tõhus rakendamine nii siseriiklikes kui ühenduse statistikaasutustes.

Lisaks sellele kavatseb komisjon käesolevat soovitust hiljem täiendada tegevusjuhise rakendamist hõlbustavate toetavate meetmetega. Need meetmed hõlmaksid vajaduse korral üksikasjalikke protokolle või suuniseid ning laiaulatuslikumaid konsultatsioone huvirühmadega. Nende toimingute kaudu parandatakse veelgi Euroopa tasandi statistika kvaliteeti, võttes arvesse tasuvuskriteeriume ja vastajate koormust. Sel eesmärgil kavatakse koguda esialgsed tulemused Euroopa peamiste majandusnäitajate loendi (PEEI) raames. Lisaks sellele kannab komisjon hoolt, et kasutajad, kellele tegevusjuhise on suunatud, oleksid suutelised ära tundma tegevusjuhise põhimõtete kohaselt koostatud statistilise teabe. Seepärast algatab komisjon asjakohased meetmed, mis võimaldavad ära tunda ametliku Euroopa statistika, parandades sel viisil läbipaistvust ja andmelevi kvaliteeti.

JÄRELDUS

Soovitus ja sellele lisatud tegevusjuhise keskenduvad üleeuroopalistele standarditele, mille eesmärk on suurendada statistikaasutuste sõltumatust, terviklikkust ja vastutust. Nendega vastatakse taotlusele, mille nõukogu esitas komisjonile, et saada ettepanekuid kõnealuses valdkonnas. Käesolev soovitus on samm edasi Euroopa tasandi statistika haldamise tõhustamise kestvas protsessis.

KOMISJONI SOOVITUS

siseriiklike ja ühenduse statistikaasutuste sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse kohta (EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 211,

ning arvestades järgmist:

- (1) Ametlikul statistikal on demokraatlikus ühiskonnas oluline roll, sest selle kaudu antakse ametivõimudele, poliitikakujundajatele, majandus- ja sotsiaalvaldkonnas tegutsejatele ning kodanikele objektiivset ja erapooletut teavet, mille alusel on võimalik vastu võtta andmetel põhinevaid otsuseid ja korraldada avalikke arutelusid.
- (2) Täitmaks seda ülesannet, tuleb ametlikku statistikat koostada ja levitada vastavalt ühtsetele standarditele, mis tagavad erapooletuse, usaldusväärsuse, objektiivsuse, teadusliku sõltumatuse, tasuvuse ja statistilise konfidentsiaalsuse põhimõtete järgimise.
- (3) Samal ajal suureneb Euroopa tasandi statistika tähtsus seoses uuesti käivitatud Lissaboni strateegiaga⁹ ning majanduskasvu ja täiendavaid töökohti käsitlevate ühtsete eeskirjadega (2005–2008)¹⁰; kõrgekvaliteedilist statistikata on vaja ka selleks, et jälgida ja kontrollida Euroopa tasandi olulisemate poliitiliste algatuste rakendamist, näiteks säästva arengu strateegia, ühine sisserände- ja varjupaigapoliitika jne.
- (4) Sellega seoses muutub fiskaalandmete ja riikliku arvepidamise eriline osa majandus- ja rahavaldkonna järelevalve ning stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetekohase rakendamise seisukohast veelgi olulisemaks; eelkõige tuleb tagada, et statistilised andmed, mida kasutatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi raames, oleksid võimalikult kõrgekvaliteedilised.
- (5) 22. detsembril 2004. aastal võttis komisjon vastu nõukogule ja Euroopa Parlamendile suunatud teatise pealkirjaga „Teel fiskaalstatistika Euroopa tasandi haldusstrateegia poole“,¹¹ milles on esitatud asjakohane strateegia fiskaalstatistika Euroopa Liidu tasandi halduse tugevdamiseks kolme tegevussuuna kaudu.
- (6) Esimese meetmena ja nõukogu taotluse kohaselt peab komisjon parandama esitatud fiskaalandmete kvaliteedi kontrollimist; sel eesmärgil võttis komisjon 2. märtsil 2005.

⁹ KOM(2005) 24, 2.2.2005: Koostöö majanduskasvu ja uute töökohtade nimel – Lissaboni strateegia taaskäivitamine.

¹⁰ KOM(2005) 141, 12.4.2005: Majanduskasvu ja täiendavate töökohtade loomist käsitlevad ühtsed eeskirjad (2005–2008), mis sisaldavad komisjoni soovitusi liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldiste suuniste kohta ja ettepanekut liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniseid käsitleva nõukogu otsuse vastuvõtmiseks.

¹¹ KOM(2004) 832.

aastal vastu ettepaneku nõukogu määruse vastuvõtmiseks, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 3605/93 selles osas, mis puudutab statistiliste andmete kvaliteeti seoses ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega¹², ning praegu on see arutlusel.

- (7) Teise meetmena tuleb tugevdada komisjoni toimevõimet statistikavaldkonnas; statistiline seire ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse tingimustes nõuab korrapärase dialoogiga seotud külastusi ja põhjalikke kontrollkülastusi, samuti tuleb kasutusele võtta kogu olemasolev asjatundjate teadmistepagas, seda ka riiklikul tasandil.
- (8) Kolmandaks on vaja kehtestada üleeuroopalised standardid siseriiklike statistikaasutuste sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse suhtes vastusena nõukogu 2. juunil 2004. aastal komisjonile edastatud taotlusele esitada 2005. aasta juuniks ettepanek töötada välja statistikaasutuste institutsioonilise ülesehituse Euroopa miinimumstandardid, mis suurendaksid liikmesriikide siseriiklike statistikainstituutide sõltumatust, terviklikkust ja vastutust.
- (9) Vastamaks nimetatud taotlusele arutasid liikmesriigid 17. novembril 2004. aastal statistikaprogrammi komitees olulisemaid põhimõtteid, mida lülitada tegevusjuhisesse, ning leppisid kokku, et põhimõtete uurimist jätkatakse ning et kehtestatakse indikaatorid tegevusjuhise rakendamise kontrollimiseks.
- (10) Seejärel tegi statistikaprogrammi komitee töörühmale ülesandeks Euroopa statistika tegevusjuhist käsitleva ettepaneku viimistlemise.
- (11) Eespool nimetatud tegevuse tulemusena valminud tegevusjuhis kinnitati 24. veebruaril 2005. aastal statistikaprogrammi komitees ühehäälselt, osutades sel viisil, et tegevusjuhise põhimõtteid toetavad kõik statistikaasutused, keda omakorda kutsutakse järgima tegevusjuhist kui nõuandvat dokumenti.
- (12) Statistikaasutuste praegune institutsiooniline ülesehitus on liikmesriigiti väga erinev, kuna liikmesriikide õigus- ja halduskorraldus on erinev ja mõnikord lausa lahknev, kajastades nende poliitilisi ja kultuurilisi traditsioone.
- (13) Arvestades asjaolu, et statistikaasutustel on õnnestunud võtta tegevusjuhis kasutusele iseregulatsiooni vahendina ja eeldades, et seda rakendatakse, leiab komisjon, et praegusel ajahetkel on käesolev soovitus asjakohane ja proportsionaalne.
- (14) Tegevusjuhisel on kaks eesmärki: ühelt poolt suurendada statistikaasutuste usaldusväärsust, soovitudes teatavate institutsiooniliste ja organisatsiooniliste kordade kasutuselevõttu, ning teiselt poolt parandada kõnealuste asutuste koostatava ja levitatava statistika kvaliteeti, edendades parimate rahvusvaheliste statistikaalaste põhimõtete, meetodite ja tavade ühtset kohaldamist kõikide Euroopa ametliku statistika koostajate tegevuses.
- (15) Seetõttu soovitatakse liikmesriikidel tegevusjuhise tähtsust tunnustada ja võtta vajalikke meetmeid tagamaks, et asjaomased asutused seda nõuetekohaselt rakendavad ning tutvustada seda kasutajate ja andmeesitajate seas.

¹² ELT C , , lk .

- (16) Tuleb märkida, et komisjonil on kavas võtta paralleelselt samalaadseid meetmeid oma vastutusalas, eelkõige eesmärgiga kontrollida tegevusjuhise järgimist Euroopa statistikasüsteemi raames,

I. I. SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL:

A. tunnustada lisatud tegevusjuhist statistikaasutuste Euroopa tasandi ühiste standardite koguna;

B. tagada, et siseriiklik statistikaasutus järgib tegevusjuhise põhimõtteid eesmärgiga koostada ja levitada kõrgekvaliteedilist ühtlustatud ühenduse statistikat ja aidata üldiselt kaasa Euroopa statistikasüsteemi toimimisele tervikuna;

C. tagada, et siseriiklikud statistikatalitused on professionaalse töökorraldusega ja varustatud vajalike ressursidega, et koostada ühenduse statistikat nii, et oleks tagatud sõltumatus, terviklikkus ja vastutus, vastavalt tegevusjuhises esitatud suunistele;

D. teavitada tegevusjuhise olemasolust ja selle sisust statistikavaldkonna vastajaid ja andmeesitajaid, samuti kõiki statistika kasutajaid, kasutades selleks asjakohaseid teabe- ja levikanaleid;

E. edendada laiaulatuslikku teabe- ja kogemustevahetust Euroopa statistikasüsteemi raames, toetudes tegevusjuhise rakendamisele saadud kogemustele;

F. toetada ja vajaduse korral tõhustada laiaulatuslikku statistikaasutuste koostööd Euroopa statistikasüsteemi raames, samuti koostööd rahvusvaheliste organite ja organisatsioonide statistikaasutustega;

G. esitada vajalikku teavet, mis võimaldab komisjonil kontrollida tegevusjuhises sätestatud põhimõtete järgimist.

II. TUNNUSTAB LISATUD TEGEVUSJUHIST STATISTIKAASUTUSTE EUROOPA TASANDI ÜHISTE STANDARDITE KOGUNA JA SELLEGA SEoses:

A. tagab, et Eurostat järgib tegevusjuhise põhimõtteid eesmärgiga koostada ja levitada kõrgekvaliteedilist ühtlustatud ühenduse statistikat ja aidata üldiselt kaasa Euroopa statistikasüsteemi toimimisele tervikuna;

B. tagab, et Euroopa Liidu statistikaasutus Eurostat on professionaalse töökorraldusega ja varustatud vajalike ressursidega, et koostada ühenduse statistikat nii, et oleks tagatud sõltumatus, terviklikkus ja vastutus, ning võtab selleks asjakohaseid meetmeid oma sisemiste organisatsiooniliste volituste piires;

C. võtab vajalikke meetmeid, et hõlbustada tegevusjuhise rakendamist Euroopa statistikasüsteemi raames, eelkõige eesmärgiga arendada ametlikku ühenduse statistikat selliselt, et kasutajad tunneksid ära käesoleva tegevusjuhise kohaselt koostatud teabe.

III. KAVATSEB LISAKS VEEL:

A. töötada välja vahendid, mille abil parandada ühenduse statistika kvaliteeti Euroopa tasandil, võttes arvesse tasuvust;

B. seada sisse aruandlussüsteemi tegevusjuhise sätete järgmise kontrollimiseks Euroopa statistikasüsteemi raames vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele;

C. kaaluda välise nõuandeorgani soovitamist, milleks võib olla ümberkorraldatud majandus- ja sotsiaalvaldkonna statistilise teabe Euroopa nõuandekomitee, eesmärgiga teha sellele organile ülesandeks aktiivselt kontrollida tegevusjuhise rakendamist ja seda, kas sõltumatus, terviklikkus ja vastutus on suurenenud, ning esitada arvamused statistikaprogrammide prioriteetide tasakaalustamise kohta;

D. esitada kolme aasta möödumisel käesoleva soovitusel vastuvõtmisest ja pärast konsulteerimist statistikaprogrammi komiteega ning vajaduse korral eespool nimetatud välise nõuandeorganiga, Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva tegevusjuhise rakendamise edenemise kohta Euroopa statistikasüsteemis, mis põhineb eelkõige isehindamisel ja eksperthinnangutel ning sisaldab vajaduse korral ettepanekuid sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse suurendamiseks.

Brüssel,

Komisjoni nimel

presiden

EUROOPA STATISTIKAT KÄSITLEVAD TEGEVUSJUHISED

vastu võtnud statistikaprogrammi komitee 24. veebruaril 2005

Preambul

Mõisted Käesolevas dokumendis kasutatakse järgmisi mõisteid:

Euroopa statistika on ühenduse statistika, nagu on määratletud nõukogu 17. veebruari 1997. aasta määruses (EÜ) nr 322/97 ühenduse statistika kohta, ning seda koostavad ja levitavad siseriiklikud statistikaasutused ja ühenduse statistikaasutus (Eurostat) vastavalt asutamislepingu artikli 285 lõikele 2.

Statistikaasutus on liikmesriigi tasandil riiklik statistikaamet ja teised statistikaasutused, mis vastutavad Euroopa statistika koostamise ja levitamise eest, ning ühenduse tasandil Eurostat.

Euroopa statistikasüsteem (edaspidi „ESS“) on Eurostati, riiklike statistikaametite ja liikmesriikides Euroopa statistika koostamise ja levitamise eest vastutavate muude riiklike statistikaasutuste partnerlus.

Kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepinguga, eriti selle artikli 285 lõikega 2, nõukogu 17. veebruari 1997. aasta määrusega (EÜ) nr 322/97 ühenduse statistika kohta ja 14. aprillil 1994. aastal ÜRO statistikakomisjoni vastu võetud ametliku statistika koostamise põhimõtetega on käesolevatel tegevusjuhistel kaks eesmärki:

- suurendada usaldust nii siseriiklike statistikaasutuste kui ka Eurostati sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse suhtes ning nende koostatava ning levitatava statistika usaldusväarsuse ja kvaliteedi suhtes (*s.t väline eesmärk*);
- edendada rahvusvaheliselt tunnustatud statistikaalaste põhimõtete, meetodite ja tavade rakendamist kõigi Euroopa statistika koostajate poolt, et parandada statistika kvaliteeti (*s.t sisemine eesmärk*).

Käesolevad tegevusjuhised on rakendamiseks suunatud:

- *valitsemisasutustele* (nt valitsused, ministeeriumid, komisjon, nõukogu) statistikaasutuste pädeva korralduse ja rahastamise tagamise suunistena, et Euroopa statistikat koostataks viisil, mis kindlustab sõltumatuse, terviklikkuse ja vastutuse.
- *statistikaasutustele ja nende töötajatele*, et näha ette statistikaalaste põhimõtete, väärtuste ja heade tavade kriteeriumid, mis on neile abiks kvaliteetse ja ühtse Euroopa statistika koostamisel ning levitamisel.

Käesolevad tegevusjuhised on teavitamiseks suunatud:

- *kasutajatele*, et tõendada, et Euroopa ja siseriiklikud statistikaasutused on erapooletud ning nende koostatav ja levitatav statistika on usaldusväärne, objektiivne ja kindel.

- *andmete esitajatele*, et tõendada, et nende esitatud teabe konfidentsiaalsus on tagatud ning et neile ei määrata liigseid kohustusi.

Käesolevad tegevusjuhised põhinevad 15 *põhimõttel*. Valitsemis- ja statistikaasutused Euroopa Liidus kohustuvad järgima käesolevates tegevusjuhistes esitatud põhimõtteid ning korrapäraselt kontrollima käesolevate tegevusjuhiste rakendamist, kasutades selleks iga 15 põhimõtte kohta esitatud heade tavade näitajaid, mida tuleb kasutada lähtepunktidenä.

Nõukogu 19. juuni 1989. aasta otsusega 89/382/EMÜ asutatud statistikaprogrammi komitee korraldab korrapäraselt vastastikuste eksperthinnangute andmist käesolevate tegevusjuhiste rakendamise kohta.

Institutsiooniline keskkond

Euroopa statistika koostamise ja levitamise tegelevate statistikaasutuste tõhusust ja usaldatavust mõjutavad märkimisväärselt institutsioonilised ja organisatsioonilised tegurid. Olulised tahud on ametialane sõltumatus, volitus andmete kogumiseks, ressursside piisavus, kvaliteedinõuete järgimine, statistika konfidentsiaalsus, erapooletus ja objektiivsus.

1. põhimõte: ametialane sõltumatus – *Euroopa statistika usaldusväärseuse tagab statistikaasutuste ametialane sõltumatus teistest poliitilistest, regulatiiv- ja haldusüksustest ja asutustest ning erasektorist.*

Näitajad

- Statistikaasutuse sõltumatus poliitilistest ja teistest välistest teguritest ametliku statistika koostamisel ja levitamisel on seadusega sätestatud.
- Statistikaasutuse juht on piisavalt kõrge ametnik, tagamaks ligipääsu poliitilistele ning haldusasutustele kõrgeimal tasemel. Juht peaks olema võimalikult kõrge ametialase positsiooniga.
- Statistikaasutuse juht või vajaduse korral statistikaorganite juhid vastutavad Euroopa statistika sõltumatu koostamise ja levitamise eest.
- Statistikaasutuse juht või vajaduse korral statistikaorganite juhid on ainupädevad otsustama statistikaalaste meetodite, standardite ja menetluste üle ning avaldatavate statistiliste andmete sisu ja avaldamise ajakava üle.
- Statistikaalased tööprogrammid avaldatakse ning perioodilistes aruannetes kirjeldatakse tehtud edusamme.
- Statistiliste andmete avaldamine peab olema selgelt eristatav poliitilistest avaldustest ning statistilised andmed tuleb avaldada poliitilistest avaldustest eraldi.
- Vajaduse korral kommenteerib statistikaasutus avalikult statistikaküsimusi, kaasa arvatud ametliku statistika kritiseerimist ja väärakasutamist.

2. põhimõte: volitus andmete kogumiseks – *statistikaasutustel peab Euroopa statistika koostamiseks vajaliku teabe kogumiseks olema selge juriidiline volitus. Seadusega võib haldusasutusi, ettevõtteid, kodumajapidamisi ja üldsust kohustada statistikaasutuse nõudel võimaldama ligipääsu andmetele või esitama andmeid Euroopa statistika koostamise eesmärgil.*

Näitajad

- Ametliku statistika koostamiseks ja levitamiseks vajaliku teabe kogumise volitus on seadusega sätestatud.
- Liikmesriigi õigus võimaldab statistikaasutusel kasutada haldusandmeid statistilistel eesmärkidel.
- Õigusakti alusel võib statistikaasutus nõuda statistilistele uuringutele vastamist.

3. põhimõte: ressursside piisavus – *statistikaasutustele kättesaadavad ressursid peavad olema piisavad, et oleks võimalik täita Euroopa statistikaalaseid nõudeid.*

Näitajad

- Inim-, finants- ja infotehnoloogilised ressursid on piisavad nii kvantiteedilt kui ka kvaliteedilt, et oleks võimalik täita Euroopa statistika koostamise hetkevajadusi.
- Euroopa statistika ulatus, üksikasjad ning maksumus on vastavuses vajadustega.
- On olemas menetlus, mille kohaselt hinnatakse ja põhjendatakse nõudeid uute Euroopa statistiliste andmete järele selliste andmete koostamise maksumuse alusel.
- On olemas menetlus, mille kohaselt hinnatakse Euroopa statistiliste andmete jätkuvat vajadust, et selgitada välja, milliste statistiliste andmete kogumise võib lõpetada või milliste statistiliste andmete kogumise mahtu võib vähendada vahendite vabastamise eesmärgil.

4. põhimõte: kvaliteedinõuete järgimine – *kõik Euroopa statistikasüsteemi liikmed kohustuvad töötama ja koostööd tegema Euroopa statistikasüsteemi kvaliteedideklaratsioonis sätestatud põhimõtetest lähtudes.*

Näitajad

- Toote kvaliteedi vastavust ESS-i kvaliteedinõuetele kontrollitakse korrapäraselt.
- On olemas kord statistika kogumise, töötlemise ja levitamise kvaliteedi kontrollimiseks.
- On olemas kord, mille kohaselt tegeletakse kvaliteediküsimustega, sealhulgas kompromissidega kvaliteedis, ja mille järgi kavandatakse olemasolevaid ja tulevaseid uuringuid.
- Kvaliteedijuhi on dokumenteeritud ning personal on hea ettevalmistusega. Kõnealused juhi on olemas kirjalikus vormis ning need tehakse üldsusele teatavaks.

- Peamisi statistilisi andmeid kontrollitakse regulaarselt ja põhjalikult ning vajadusel kaasatakse sellesse ka väliseksperte.

5. põhimõte: statistika konfidentsiaalsus – täielikult tuleb tagada andmete esitajate (kodumajapidamised, ettevõtted, haldusasutused ning teised teabe esitajad) andmekaitsehuvid, esitatavate andmete konfidentsiaalsus ja kasutamine ainult statistilistel eesmärkidel.

Näitajad

- Seadusega sätestatakse statistiliste andmete konfidentsiaalsus.
- Ametisse määramisel kinnitavad statistikaasutuste töötajad allkirjaga konfidentsiaalsuse juriidilist kohustust.
- Statistiliste andmete konfidentsiaalsuse tahtliku rikkumise puhul on ette nähtud karmid karistused.
- Antakse juhised ja suunised statistiliste andmete konfidentsiaalsuse tagamiseks statistika koostamisel ja levitamisel. Kõnealused suunised on olemas kirjalikus vormis ning need tehakse üldsusele teatavaks.
- Võetakse kasutusele füüsilised ja tehnoloogilised meetmed statistiliste andmebaaside turvalisuse ja terviklikkuse kaitseks.
- Väliskasutajate jaoks on uurimistööks kasutatavatele statistilistele algandmetele juurdepääsu võimaldamise kord rangelt reguleeritud.

6. põhimõte: erapooletus ja objektiivsus – statistikaasutused peavad koostama ja levitama Euroopa statistikat teaduslikku sõltumatust tunnustades ning objektiivsel, pädeval ja läbipaistval viisil, koheldes kõiki kasutajaid võrdväärselt.

Näitajad

- Statistikat kogutakse objektiivselt kindlaksmääratud statistilistel kaalutlustel.
- Statistilistest kaalutlustest lähtuvalt valitakse allikad ning statistilised tehnikad.
- Avastatud vead juba avaldatud statistikas parandatakse võimalikult kiiresti ning parandused avaldatakse.
- Teave statistikaasutuse kasutatavate meetodite ning menetluste kohta on avalikkusele kättesaadav.
- Statistika avaldamise kuupäevad ja ajad antakse eelnevalt teada.
- Statistika avaldamisel tagatakse kõigile kasutajatele samaaegne ja võrdne juurdepääs statistikale ning erandkorras väliskasutajale juurdepääsu võimaldamine andmetele enne nende avaldamist on piiratud, seda kontrollitakse ning see avalikustatakse. Teabe lekkimise korral peab eesõigusega avaldamise kokkuleppeid revideerima kindlustamaks erapooletust.

- Statistiliste andmete avaldamisel ja pressikonverentsidel statistikaalaste avalduste tegemisel järgitakse objektiivsuse ja erapooletuse põhimõtet.

Statistikaprotsessid

Ametlike statistiliste andmete organiseerimisel, kogumisel, töötlemisel ja levitamisel peab statistikaasutus järgima Euroopa ja teisi rahvusvahelisi standardeid, suuniseid ja häid tavasid. Statistika usaldusväärust suurendab hea juhtimise ja tõhususe maine. Olulised aspektid on kindel metodoloogia, asjakohased statistikaalased menetlused, mitteülemääraste kohustuste kehtestamine andmete esitajatele ning kulutasuvus.

7. põhimõte: kindel metodoloogia – *kvaliteetse statistika aluseks on kindel metodoloogia. Selle jaoks on vaja asjakohaseid vahendeid, menetlusi ning asjatundlikkust.*

Näitajad

- Statistikaasutuse kasutatav üldine metodoloogiline raamistik järgib Euroopa ning muid rahvusvahelisi standardeid, suuniseid ja häid tavasid.
- On olemas menetlused, millega tagatakse standardkontseptsioonide, -mõistete ja -liigituste järjekindel kasutamine kogu statistikaasutuses.
- Kvaliteedi tagamiseks hinnatakse ning vastavalt vajadusele kohandatakse regulaarselt ettevõtete registrit ning rahvauuringute raamistikku.
- Siseriiklike liigitussüsteemide ning sektoritesse jagamise süsteemide ning vastavate Euroopa süsteemide vahel on täielik kooskõla.
- Tööle võetakse ülikoolis vastava eriala lõpetanuid.
- Personal osaleb vastavatel rahvusvahelistel koolitustel ja konverentsidel ning teeb rahvusvahelisel tasandil koostööd statistikute kolleegidega, et saada uusi teadmisi.
- Metodoloogia parandamise huvides korraldatakse koostööd teadlaskonnaga, välisülevaatuse käigus hinnatakse rakendatud meetodite kvaliteeti ja tõhusust ning vajaduse korral soovitatakse paremaid statistikatöö vahendeid.

8. põhimõte: asjakohased statistikaalased menetlused – *asjakohased statistikaalased menetlused, mida rakendatakse alates andmete kogumisest kuni andmete kinnitamiseni, on kvaliteetse statistika aluseks.*

Näitajad

- Kui Euroopa statistika põhineb haldusandmetel, peavad administratiivsetel eesmärkidel kasutatavad mõisted ja kontseptsioonid olema nõuetekohaselt sarnased statistilistele vastetele.
- Statistiliste uuringute läbiviimise puhul kontrollitakse enne andmete kogumist kasutatavaid küsimustikke süsteemselt.

- Uuringu planeerimine, valimi moodustamine ja näidistega võrdlemine on hästi põhjendatud ning vastavalt vajadusele neid regulaarselt kontrollitakse, vaadatakse üle või ajakohastatakse.
- Toiminguid andmeväljadega, andmete sisestamist ning kodeerimist korrapäraselt kontrollitakse ja vajaduse korral muudetakse.
- Kasutatakse asjakohaseid redigeerimiseks ja arvestamiseks mõeldud arvutisüsteeme, mida korrapäraselt kontrollitakse ja vajaduse korral uuendatakse.
- Paranduste tegemisel kasutatakse standardseid, väljakujunenud ning läbipaistvaid menetlusi.

9. põhimõte: mitteülemääraste kohustuste kehtestamine andmete esitajatele – *andmete esitamise kohustused vastavad kasutajate vajadustele ega pane andmete esitajatele liiga suuri kohustusi. Statistikaasutus jälgib andmete esitamise kohustusi ning seab eesmärgid aja jooksul nimetatud kohustuste vähendamiseks.*

Näitajad

- Nõutava Euroopa statistika ulatuse ja üksikasjade puhul piirdatakse vältimatult vajalikuga.
- Andmete esitamise kohustus jaotatakse valimi moodustamise asjakohase tehnika abil uuringu sihtrühma liikmete hulgas nii laialt kui võimalik.
- Ettevõtetelt kogutav teave peaks nii palju kui võimalik olema kättesaadav nende raamatupidamisandmetest ning andmete esitamise hõlbustamiseks kasutatakse nende edastamiseks elektroonilisi vahendeid.
- Juhtudel, kui täpseid andmeid pole võimalik saada, kasutatakse parimaid võimalikke hinnanguid ning ligikaudseid väärtusi.
- Teabenõuete kordamise vältimiseks kasutatakse nii palju kui võimalik administratiivseid teabeallikaid.
- Uuringu kordamise vältimiseks võimaldatakse statistikaasutuste vahel andmete jagamist.

10. põhimõte: kulutasuvus – *vahendeid tuleb kasutada tõhusalt.*

Näitajad

- Sisemiste ja sõltumatute väliste meetmete abil jälgitakse statistikaasutuse vahendite kasutamist.
- Rutiinitööd (nt andmete sisestamine, kodeerimine, kinnitamine) on nii suurel määral võimalik automatiseeritud.
- Andmete kogumisel, töötlemisel ja levitamisel optimeeritakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tootlikkuspotentsiaali.
- Haldusandmete statistikalise potentsiaali parandamiseks ning kulukate otseuuringute korraldamise vältimiseks tehakse ennetavat tööd.

Statistilised andmed

Avaldatud statistika peab vastama kasutajate vajadustele. Statistika peab vastama nii Euroopa kvaliteedinõuetele kui ka Euroopa ametiasutuste, valitsuste, teadusasutuste, ettevõtete ning avalikkuse vajadustele. Oluline on millisel määral on statistika asjakohane, täpne ja usaldusväärne, õigeaegne, ühtne, piirkonniti ja riigiti võrreldav ning kasutajatele kättesaadav.

11. põhimõte: asjakohasus – *Euroopa statistika peab vastama kasutajate vajadustele.*

Näitajad

- On olemas menetlused, mille kohaselt konsulteeritakse kasutajaid, kontrollitakse olemasoleva statistika asjakohasust ja vajalikkust kasutajatele ning hangitakse teavet kasutajate uute vajaduste ja prioriteetide kohta.
- Tööprogrammis kajastatakse prioriteetseid vajadusi ja esitatakse vastavad lahendused.
- Korrapäraselt viiakse läbi kasutajate rahulolu käsitlevaid uuringuid.

12. põhimõte: täpsus ja usaldusväärsus – *Euroopa statistika peab kajastama tegelikkust täpselt ja usaldusväärset.*

Näitajad

- Algallikaid, vahetulemusi ja statistilisi andmeid hinnatakse ja kinnitatakse.
- Valikuvigu ja valikust sõltumatuid vigu hinnatakse ning dokumenteeritakse korrapäraselt vastavalt ESS-i kvaliteedinõuetele.
- Paranduste uuringuid ja analüüse viiakse läbi korrapäraselt ning nende tulemusi kasutatakse statistikaalastes sisemenetlustes.

13. põhimõte: õigeaegsus ning täpsus – *Euroopa statistikat tuleb levitada õigeaegselt ja täpselt.*

Näitajad

- Õigeaegsus vastab statistika levitamist käsitlevatele kõige kõrgematele Euroopa ja rahvusvahelistele standarditele.
- Määratakse kindlaks Euroopa statistika avaldamise päevane standardaeg.
- Euroopa statistika perioodilisel avaldamisel arvestatakse nii palju kui võimalik kasutajate nõudmisi.
- Kõrvalekaldumine avaldamise ajakavast tehakse eelnevalt avalikult teatavaks, seda põhjendatakse ning määratakse uus avaldamise tähtaeg.
- Vastuvõetava üldkvaliteediga esialgseid tulemusi võib levitada, kui seda peetakse vajalikuks.

14. põhimõte: ühtsus ja võrreldavus – *Euroopa statistika peab olema sisult ja ajaliselt järjekindel ning piirkonniti ja riigiti võrreldav; eri allikatest pärit omavahel seotud andmeid peab olema võimalik ühendada ning koos kasutada.*

Näitajad

- Statistika on sisult ühtne ja järjekindel (nt on võimalik jälgida aritmeetilisi ning arvestuslikke seoseid).
- Statistika on mõistliku aja jooksul ühtne või kokkusobiv.
- Erinevate uuringute ja allikate puhul kogutakse statistikat vastavalt ühtsetele standarditele, mis käsitlevad statistika ulatust, mõisteid, ühikuid ja liigitusi.
- Erinevate uuringute raames ja erinevatest allikatest kogutud statistika on võrreldav ja kokkusobiv.
- Riikidevaheline andmete vastavus tagatakse Euroopa statistikasüsteemi ja teiste statistikasüsteemide vahel toimuvate perioodiliste andmevahetuste kaudu; metodoloogilised uurimused viiakse läbi liikmesriikide ja Eurostati vahel toimivas tihedas koostöös.

15. põhimõte: kättesaadavus ja selgus – *Euroopa statistikat tuleb esitada selgel ja arusaadaval kujul ning levitada sobival ja otsetarbekohasel viisil, see peab koos toetavate metaandmete ning juhtnõridega olema saadaval erapooletul moel.*

Näitajad

- Statistika esitatakse viisil, mis võimaldab andmeid õigesti tõlgendada ning teha mõttekaid võrdlusi.
- Statistika avaldamisel kasutatakse kaasaegset info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat ning vajadusel tavapärasest pabertrüki vormi.
- Võimaluse korral tehakse statistika kasutajate jaoks mõeldud analüüse ja need avaldatakse.
- Uuringute tegemiseks võib algandmetele juurdepääs olla lubatud. Niisugune juurdepääs on rangelt reguleeritud.
- Metaandmed dokumenteeritakse vastavalt metaandmete standardsüsteemidele.
- Kasutajatele teatatakse statistikaprotsessides kasutatavatest menetlustest ja koostatud statistiliste andmete kvaliteedist Euroopa statistikasüsteemi kvaliteedikriteeriumide alusel.